బుద్ధావతారం

"నే చెప్పలేదూ! రాఘవమ్మ ఎంతో అదృష్టవంతురాలని. ఈ టైమ్‌లో ఎంత తీరుబడిగా కూర్చుందో చూడు" అంది కామేశ్వరమ్మ.

"కాదా మరి. చేస్తున్న పూజలు, వ్రతాలు, దానధర్మాలు ఊరకనేపోవు. అందుకే ఆవిడకు ఉత్తమురాలైన కోడలు వచ్చింది. అత్తగారిని కూర్చోబెట్టి చక్కగా సేవలు చేస్తోంది" అంది సుందరలక్ష్మి నవ్వుతూ.

"ఏమిటి ఉదయాన్నే నామీద దండయాత్రా?"

"దండయాత్ర కాదు వదినా. ఉన్నమాటే అనుకుంటున్నాం. ఈ వేళప్పుడు నువ్వు పనుల వత్తిడితో బిజీగా వుంటావేంటో అని సుందరలక్ష్మి అంటే అదేంలేదు అన్నాను" అంది కామేశ్వరమ్మ.

"ఏం చేయను. మా కాదంబరి నన్ను ఏ పనీ ముట్టుకోనీయదు. చేసినన్నాళ్ళూ చేసారు ఇక హాయిగా విశ్రాంతి తీసుకోమంది" అంది రాఘవమ్మ.

"అంతటి అదృష్టం అందరికీ వస్తుందా వదినా, నాకూ ముగ్గురు కోడళ్ళున్నారు. ఏం లాభం. వారికి కూడా చాకిరీ నేనే చేయాలి. వారు ఒక్క పనికూడా చేయరు" అంది కామేశ్వరమ్మ కాస్త విచారంగా.

రాఘవమ్మ, కామేశ్వరమ్మ, సుందరలక్ష్మి మంచి ఫ్రెండ్స్. ముగ్గురూ ఒకే వయస్సువారు. ఒకే వీధివారు. తరచూ కలుసుకుని ఒకరి కష్టసుఖాలు మరొకరికి చెప్పుకుంటుంటారు. వారు ముగ్గురూ మధ్యతరగతి కుటుంబీకులే.

"మరేం లేదు వదినా, మా తమ్ముడు ఎల్‌టీసీ మీద తిరుపతి,కంచి, కాళహస్తి,

మధుర, రామేశ్వరం వగైరా దక్షిణ దేశయాత్రలకు వెళ్తున్నాడు. చార్జీలు కట్టి తీసుకెళ్తాను. నన్నూ రమ్మంటున్నాడు. రేపే ప్రయాణం!"

"అలాగా! మరి చెప్పవేం. చాలా సంతోషం. మంచి అవకాశం. ఆలోచించకుండా బయల్దేరు. అంది రాఘవమ్మ.

"అదికాదు వదినా, వాడైతే ఛార్జీలు కట్టి తీసుకెళ్తాడు సరే కానీ దైవదర్శనం చేసుకుంటూ హారతి పళ్ళెంలో వెయ్యడానికి నా దగ్గర పైసా కూడా లేదు. దైవసన్నిధికి ఉత్తచేతులతో వెళ్ళలేం కదా. దానికి కూడా మా తమ్ముడినే డబ్బులిమ్మనడం

బాగుండదు. మా పెద్దాడిని అడిగితే నెలాఖరు నా దగ్గరేం లేదన్నాడు. చిన్నాడికి ఉత్తరం రాసి డబ్బు తెప్పించుకుందుకు టైమ్‌లేదు. అందుకని నాకో మూడువందలు సర్దుబాటు చెయ్యగలవా? తిరుగు ప్రయాణంలో మా చిన్నాడిని అడిగి తెచ్చి ఇచ్చేస్తాను' అంది ఎంతో మొహమాటంతో సుందరలక్ష్మి.

రాఘవమ్మ గొప్ప ఇరకాటంలో పడింది. సహాయం కోరిన వారికి ఎన్నడూ లేదని చెప్పలేదు. తనకు కలిగిన దాంట్లో ఇరుగుపొరుగు వారికి సహాయపడుతుంది. అయితే ప్రస్తుతం ఆవిడ పరిస్థితి వేరుగావుంది. దానధర్మాలకు, పూజలు వ్రతాలకు ఆవిడ ఎప్పుడూ తన సొంతసొమ్మే ఉపయోగిస్తుంది. ఆవిడకు విజయనగరంలో కన్నవారు ఇచ్చిన ఇల్లు వుంది. ఆ ఇంటి అద్దె ఆవిడకు నెలకు నాలుగువందలు వస్తుంది. ఆ సొమ్ము ఆవిడ ఇంటి ఖర్చులకు వినియోగించనవసరంలేదు. కొడుకు గౌతమ్‌కు వచ్చేజీతం ఇంటిఖర్చులకు సరిపోగా రెండువేల వరకూ మిగులుతుంది.

ప్రతినెలా మొదటివారంలోనే వచ్చే మనియార్డరు గత ఆరుమాసాలుగా రావడంలేదు. కారణం తెలియదు. రెండు మూడు నెలలు ఇంటి అద్దె వారు ఏవో ఇబ్బందుల్లో వుండి పంపలేకపోయారని సరిపెట్టుకుని విషయం తెల్సుకుని రమ్మని కొడుకుని పంపించింది. గౌతమ్ విజయనగరం వెళ్లి వచ్చి-

"అమ్మా! వాళ్ళు చాలా ఇబ్బందుల్లో వున్నారు. వచ్చే నెలలో అద్దె అంతా ఒకేమారు పంపిస్తామన్నారు" అని చెప్పాడు.

"నీకు అంతగా డబ్బవసరమైతే చెప్పమ్మా" అన్నాడు.

"ఇప్పుడు నాకేమీ అవసరం లేదురా! నా దగ్గర వుంది" అంది.

అయితే అటు తరువాత మరో మూడు నెలలు గడిచినా వారు ఇంటి అద్దె పంపలేదు. ప్రస్తుతం ఆవిడ దగ్గర పాతిక రూపాయలకంటే ఎక్కువలేవు. కోడలు కాదంబరి ఇంటి పనులు చేపట్టాక కొడుకు జీతం ఆమెకే ఇవ్వమంది. ఇక ఈ విషయంలో కోడలిని అడగడానికి అభిమానం అడ్డు.

వారి సంభాషణంతా విన్న కాదంబరి అత్తగారి పరిస్థితి అర్థం చేసుకుని వారివద్దకు వచ్చింది.

"అత్తయ్యా! ఇవిగో మూడువందలు. వారికివ్వండి" అంది.

రాఘవమ్మ కాస్త తటపటాయించి "నీ చేత్తోనే ఇవ్వు" అంది.

కాదంబరి చేతిలో సొమ్ము అందుకుంది సుందరలక్ష్మి ఆనందంగా.

"నేతిరిగొచ్చిన వెంటనే..."

"ఫర్వాలేదు పిన్నిగారూ. మీరు సంతోషంగా యాత్రలు చేసుకుని రండి. మీకు వీలైనప్పుడు ఇవ్వండి" అంది కాదంబరి.

వారి ముందు తన పరువు కాపాడినందుకు కోడలిని మనసులోనే ఎంతో మెచ్చుకొంది రాఘవమ్మ.

సుందరలక్ష్మి రాఘవమ్మను, ఆమె కోడలిని పలుమార్లు మెచ్చుకుని కామేశ్వరమ్మతో వెళ్లిపోయింది.

"సుందరలక్ష్మి ఎంతో మొహమాటస్తురాలమ్మా. సాధారణంగా ఎవరినీ ఏమీ అడగదు" అంది రాఘవమ్మ కాస్త గిల్టీగా.

"అవునత్తయ్యా. ఆవిడ అభిమానవంతురాలు. అయినా దైవకార్యానికి కాస్త సహాయపడడం మంచిదే కదా మనం ఇచ్చినది అప్పుగానే కదా!"

"అంతలా ఆలోచించేవారు ఎందరున్నారమ్మా ఈ రోజుల్లో? సినిమాలూ, షికార్లకైతే వందలూ, వేలు వెనుకా ముందు చూడకుండా ఖర్చు చేస్తారుగానీ దానధర్మాలకైతే పైసా వెచ్చించరు. ఏమిటో ఆరునెలలై ఇంటి అద్దె సొమ్ము రావడంలేదు. నా చేతులు విరగ్గొట్టినట్లుంది. పైసా పరకా కాదు. రెండువేల నాలుగువందలు రావాలి. గత పదేళ్లుగా వుంటున్నారని జాలిపడి అద్దెకూడా పెంచలేదు. అయినా వారికా విశ్వాసముందా? ఇంకెవరికిచ్చినా అద్దె ఎనిమిదివందలు వస్తుంది. ఉత్తరాలతో పని జరగదని అబ్బాయిని కూడా ఒక పర్యాయం పంపాను. వాడుత్త అమాయకుడు, నెమ్మదస్తుడు అవడంవల్ల వాళ్లేవో కుంటిసాకులు చెప్పి వీడిని వెనక్కి పంపివేసారు. పోనీ నేవెళ్లి వసూలు చేసుకుని వద్దామనుకుంటే డాక్టరుగారు లోబీపీ వుంది. అది పూర్తిగా కంట్రోల్ అయ్యేవరకూ ప్రయాణాలు వద్దన్నారు" అంది దిగులుగా.

"అత్తయ్య! మీరేం వర్రీ అవకండి. విజయనగరం వెళ్లిరావడం ఎంతసేపు? గంట ప్రయాణం. ప్రతీ అరగంటకి బస్సుంది. రేపు నేవెళ్లి వసూలు చేసుకొస్తాను.

ఉదయం మీ అబ్బాయి పదిగంటలకు భోజనం చేసి ఆఫీసుకి వెళ్లగానే నేబయల్దేరి వెళ్లి అద్దె వసూలు చేసుకుని సాయంత్రం ఐదుగంటలలోపే తిరిగి వచ్చేయ గలను" అంది కాదంబరి నమ్మకంగా.

కోడలిని ఒంటరిగా పంపడానికి రాఘవమ్మ కాస్సేపు తటపటాయించి చివరకు అంగీకరించింది. ఈ పని ఆమె కొడుకువల్ల అవదు. గౌతమ్ చాలా నెమ్మదస్తుడు. కాస్త భయస్తుడు. ఎవరినీ ఎదిరించి మాట్లాడలేడు. చదువుకునే రోజుల్లో అతడ్ని తోటిపిల్లలందరూ బుద్ధావతారం అని గేలిచేసేవారు.

రాఘవమ్మ మర్నాడు కోడలికి విజయనగరంలో తన ఇంటి గుర్తులు చెప్పి చిరునామా ఇచ్చి పంపించింది. కాదంబరి అత్తగారు చెప్పిన చోట కోటవద్ద బస్సు దిగింది. ఎదురుగావున్న బొంకులదిబ్బవేపు నాలుగు అడుగులు వేసింది. అంతలో ఎదురుగా వస్తున్నామె "మీరు...ఏయ్ కాదంబరీ" అని వాటేసుకుంది.

"ఏమిటే అలా చూస్తున్నావు? నన్ను గుర్తుపట్టలేదా? నీరజనే!"

"నువ్వా నీరజా!" అంది కాదంబరి ఆనందంతో.

"నువ్వీ ఊర్లోనే వుంటున్నావా?"

"లేదే. వైజాగ్‌లో వుంటున్నా. ఇప్పుడే బస్సు దిగాను".

"మరి నీ సామాన్లు?"

"అదేం తీసుకురాలేదు. ఈ ఊరికి చిన్ని పనిమీద వచ్చాను. పని చూసుకుని వెంటనే వెళ్ళిపోవాలి.

"ఇంటికి వెళ్లి మాట్లాడుకుందాం పదవే. దగ్గరలోనే మా ఇల్లు వుంది" అని అరడజను సందులు తిప్పి ఓ ఇంటి ముందాగి "ఇదే మా ఇల్లు" అని తలుపు తాళం తీసి లోనికి తీసుకెళ్లింది స్నేహితురాల్ని నీరజ.

"ఒంటరిగా వుంటున్నావా?"

"కాదే జంటగానే! నేనూ నా పదినెలల కొడుకు అరుణ్" అంది పేలవంగా నవ్వి.

"అవునూ ఏమిటే ఈ ఘోరం! మళ్ళీ ఇన్నేళ్ళ తరువాత ఈ పరిస్థితిలో నిన్ను

చూడడం ఎంతో బాధగా వుందే! ఎలా జరిగిందే" కాదంబరికి దుఃఖంతో నోట మాట రాలేదు.

"అమ్మా నాన్న పోయిన తరువాత మా మావయ్యే నన్ను చేరదీసిన సంగతి నీకు తెలుసుకదా. మీరు రాజమండ్రి వెళ్లిపోయిన రెండు రోజులకు మా మావయ్యకు ఈ ఊర్లో పార్ట్‌టైమ్ మ్యూజిక్ టీచర్‌గా జాబ్ వచ్చింది. వెంటనే మేము ఈ ఊరు వచ్చేసాం. తనకున్నది చాలక అప్పుచేసి నా పెళ్లిజరిపించాడు మావయ్య. నేను నాలుగో నెల గర్భవతిగా వుండగా మా వారు సడెన్‌గా పోయారు. మళ్ళీ నేను మావయ్య పంచనే చేరాను. మావయ్య కూడా మూడు నెలల క్రితం జబ్బుచేసి పోయారు. అయితే నేను మావయ్యవద్ద నేర్చుకున్న సంగీతం నన్ను ఆదుకుంది. పదిమంది పిల్లలకు ట్యూషన్ చెబుతున్నా. మిషన్ వుంది కదా జాకెట్స్. లంగాలు. గౌన్లు కుడుతున్నాను"

"అమ్మాయ్ వచ్చావా!" అంటూ ఓ ఆవిడ పిల్లాడిని చంకన వేసుకుని వచ్చింది.

"రా పిన్నీ. ఈవిడ సావిత్రమ్మగారు. పొరుగింట్లో వుంటున్నారు. ఈమె నా చిన్ననాటి స్నేహితురాలు కాదంబరి. వీడు నా సుపుత్రుడు" అంటూ పరిచయం చేసింది.

"ఏమమ్మా బాగున్నావా? ఎప్పుడొచ్చావ్? మా నీరజ నిన్నూ. మీ అమ్మగారినీ తలవని రోజుండదు. మీ అమ్మగారి మమత. ఆప్యాయతల గురించి పలుమార్లు చెప్పింది. పాపం నీరజకు కష్టాలన్నీ ఒకేమారు వచ్చాయి"

"నాకూ ఇప్పుడే తెలిసిందండీ. మేం కలుసుకుని పదేళ్ళయింది"

"అమ్మాయీ మీరూ మాట్లాడుకుంటూ వుండండి. నేవెళ్లి పిడికెడు బియ్యం అత్తెసరు పెడతాను" అంది సావిత్రమ్మ.

"వద్దండీ. నేను భోజనం చేసే వచ్చాను" అంది కాదంబరి.

కాదంబరికి ఇల్లంతా చూపించింది. నీరజ. అది పాత కాలపు రెండు గదుల డాబా ఇల్లు. కిచెన్, బాత్రూమ్‌లు వున్నాయి. ముందూ వెనుకా కొద్దిగా ఖాళీ జాగా వుంది. పెరట్లో బావి, కొబ్బరి, మామిడి మొక్కలున్నాయి. కూరకాయ పాదులున్నాయి. ఇంట్లో విలువైన సామాన్లు లేక పోయినా వున్న సామాన్లు నీట్‌గా అమర్చబడి వున్నాయి.

"ఇల్లు ఇండిపెండెంట్‌గా వుండి చాలా బాగుందే" అంది కాదంబరి.

"సొంతిల్లు అనుకునేవ్. అద్దె కంపే బాబూ. పదేళ్ళయి ఇందులోనే వుంటున్నాం. సావిత్రమ్మగారే మాకు చవగ్గా అద్దెకిప్పించారు. ఓనర్స్ విశాఖలో వుంటున్నారు. చాలా మంచివారు. పదేళ్ళయి అద్దె పెంచలేదు. మేము దీనికి నాలుగువందలే ఇస్తున్నాం. మేము ఖాళీ చేస్తే దీనికిప్పుడు వెయ్యి రూపాయలపైనే రెంట్ వస్తుంది తెలుసా? అంతేకాదే ఆరుమాసాల అద్దె బాకీ!" అంది పేలవంగా నవ్వి.

"అదేమిటే! ఇంటి గలవాళ్ళూరుకున్నారా?"

"మావయ్యకు జబ్బుచేసి మూడు నెలల రెంట్ పంపలేకపోయాం. విషయమేంటో తెలియక ఓనర్‌గారి కొడకు ఓ రోజు ఉదయమే వచ్చాడు. అతను రావడానికి గంటముందే మా మావయ్య కన్నుమూసారు. చేతిలో పైసా లేదు. ఆ సమయంలో అతను తోబుట్టువులా నన్నాదుకున్నారు. నాకు ఎంతో ధైర్యం చెప్పి ఓదార్చారు. మావయ్య అంత్యక్రియలు జరిపించాడు. నాకు మిగిలిన ఆస్తి ఈ కుట్టుమిషన్. అది అమ్మివేసి డబ్బు ఇచ్చేస్తానన్నాను. అతను అంగీకరించలేదు.

"చెల్లెమ్మా! నాకు తోబుట్టువులులేరు. నన్ను నీ అన్నగా భావించు. అద్దె విషయం ఇకమీదట ఆలోచించకు. అమ్మకు నేను సర్దిచెబుతానని" ఓదార్చి భరోసా ఇచ్చి వెళ్లాడు. కష్ట సమయంలో వచ్చి ఆదుకున్న ఆ పుణ్యాత్ముడు గౌతమ్ రుణం ఎన్ని జన్మలకైనా తీరదు" అంది నీరజ చేతులు జోడించి.

నీరజమాటలకు కాదంబరి మేను పులకించింది.

"తన భర్త చేతకాని శుద్ధ బుద్ధావతారం కాదు, కష్టాల్లో ఇతరులను ఆదుకునే కరుణారస హృదయుడైన గౌతమ బుద్ధావతారం" అని మనస్సులోనే ఎంతో మెచ్చుకుంది.

(ఆంధ్రభూమి సచిత్ర మాసపత్రిక, మే 2001)